

VIAȚA LA IAȘI

PRĂZNUIREA DUHULUI ȘI SLOVEI NAȚIONALISTE

SOLEMNITATEA DELA IAȘI DIN 28 IUNIE 1942

Rareori, bătrâna cetate culturală a Iașului a avut prilejul să participe la o mai înălțătoare solemnitate ca aceea ce a avut loc în ziua de 28 Iunie.

Revista „Cetatea Moldovei“, împlinind un an de când a trecut sub conducerea d-lui prof. univ. Gh. A. Cuza, d-sa a ținut să îmbine această prăznuire de clipă cu pioasa comemorare a tuturor înaintașilor geniali ai slovei și duhului naționalist din Moldova.

Iașul drumeției lui Eminescu și a lui Creangă, precum și reprezentanții naționaliști ai Moldovei și ai celorlalte provincii românești, au fost chemați de directorul revistei noastre să se închine în fața marilor dispăruți care prin scrisul și vibrația lor sufletească, adânc devotată baștinelor, au păstrat tradiția neștirbită, asigurându-i strălucirea până în ziua de astăzi.

Printre apărătorii datinei scriitoricești provinciale, vrednici de smerita noastră aducere aminte, „Cetatea Moldovei“ a ținut să prăznuiască și pe neuitatul poet Octavian Goga, care a căzut pe baricada credințelor sale naționaliste, copleșit de urgia celui mai vitreg dintre toate regimurile pe care le-a avut vreodată țara.

În aceeași zi, deci, d. prof. Gh. A. Cuza a dispus să se oficieze și un parastas de patru ani dela moartea nefericitului bard ardelean. Numele lui Goga s'a încrestat astfel pe răbojul pomelnicului moldovenesc căci glasul lui a fost al pătimirii noastre a tuturor, sămânța versului său s'a răsădit cu aceeași tărie și în glia moldovenească, iar lacrima rugii sale s'a ridicat și aicea tot atâta de fierbinte spre Domnul.

Aici pe meleagurile Moldovei, ca și în văile Transilvane, se lăsau purtate de adierea vântului neuitatele sale versuri:

Rătăcitor, cu ochii tulburi,
Cu trupul istovit de cale,
Eu cad neputincios, stăpâne,
În fața strălucirii tale.
În drum mi se desfac prăpăstii
Și 'n negură se 'mbracă zarea,
Eu în genunchi spre tine caut:
Părinte-orându-mi cărarea!

Pe ogoarele de curând răscolite de brazda plugului, țărani moldoveni oftau la stihul de foc al „Plugarilor“:

La voi aleargă totdeauna
Truditu-mi suflet să se 'nchine;
Voi singuri străjuți altarul
Nădejdi noastre de mai bine.
Al vostru-i plânsul strunii mele:
Creștini ce n'aveți sărbătoare,
Voi cei mai buni copii ai firii,
Urziți din lacrimi și sudoare.

Iar pretutindenii, când satele se întorceau dela truda câmpului, aceleași doine le înfiora, simțirea:

La noi sunt codri verzi de brad
Și câmpuri de mătase;
La noi atâția fluturi sunt
Și-atâta jale 'n casă.
Privighetori din alte țări
Vin doina să ne-asculte;
La noi sunt cântece și flori
Și lacrimi multe, multe...

Căci nimeni n'a redat ca Goga, sentimentul părăsirii a

celora rămași la sate și dorul lor după cei ce s'au despărțit de viața modestă și umilă a țaranului, pentru totdeauna :

Stinsă-i para lumânării
De pe lespede de piatră
Și bătrânii, bieți, alături
Tot mai stau, uitați la vatră.

Luna trece șura popii,
Luminând în drum pridvorul,—
Pipa moșului nu arde,
Baba și-a uitat fuorul.

Doar târziu, când prind mai aprig,
In vecini să latre câinii,
Ei tresar, se văd în față
Și plâng amândoi bătrânii.

— Câtă jale li-a fost scrisă !
Doi feciori aveau la casă...
Unu-i mort de astă toamnă,
Altul stă cu domni la masă.

Nu se putea ca „Cetatea Moldovei“ să nu cinstească memoria marelui luptător, mai ales că în urmă cu câțiva ani de zile aici în Iașul tuturor marilor tradiții românești, în catedrala Mitropolitană, Goga s'a legat prin jurământ să ducă lupta alături de A. C. Cuza, patriarhul naționalismului, pentru izbânda cauzei românești.

Evenimentul cultural dela 28 Iunie 1942 a avut un adânc ecou în masele largi ale poporului românesc căci sărbătorirea a fost organizată până în cele mai mici amănunte, cu binecunoscuta-i simțire moldovenească, de d. prof. Gh. A. Cuza, el însuși poet al datinei nemuritoare pe care o cântase altădată cu avântată simțire :

Străbunul meu, Ioniță Vel Postelnic
Purta ișlic, șalvar turcesc, giubea
Și s'afunda în fum de narghilea
Ca un altar în norul său jertfelnic.

Era la porț ca toți pe-atunci: raia,
Născut în hatul vremii neprielnic,
Dar ruga lui pe buchii de molitfelnic
Spre viitor și către noi râvnea.

Visa la moștenirea nepătată,
La veacuri vechi trăind în cele noi,
Și la urmași cu inimă curată.

Așa gândea Postelnicul Coroi
Că datina-i podoabă pentru casă
Ca un chenar pe iia de mătăasă.

În dimineața neuitatei zile, din toate unghiurile țării venise să participe masiv la această mare sărbătoare toți prietenii și colaboratorii revistei, care împlinise deabia un an de când se afla sub conducerea neobosită a d-lui prof. Gh. A. Cuza. Iar acei ce n'au putut lua parte și-au scuzat absența sau au participat prin scrisori și telegrame trimise chiar și din locurile îndepărtate ale frontului ridicat de Sfânta Cruce împotriva bolșevismului.

Au fost prezenți domnii: ing. I. Gigurtu, fost prim ministru, prof. univ. Gh. A. Cuza, prof. univ. I. Coroi, prof. univ. Al. Vulpe, prof. univ. I. Popovici, poetul I. Buzdugan, fost ministru, prof. P. State, prof. univ. G. Drăgănescu, Gh. Bezviconi, Sergiu Matei Nica, Sergiu Roșca și N. Coban, redactori ai ziarului „Basarabia” — Chișinău, prof. Simion Varzaru—Bălți, av. Marcel Adam—Dorohoi, av. Gh. Urziceanu—Bacău, Toma Vlădescu—București, av. N. Paicu—București, av. G. Comanicu—Brașov, av. Tr. Mazilu—Câmpu-Lung-Muscel, prof. Mazilu—Brașov, prof. Șt. Popescu—Dâmbovița, dr. Jean Ghiulea—București, prof. Păturescu—Buzău, pr. Furtună—Dorohoi, av. St. Soceanu—Târnava, prof. univ. C. Tomescu, fost ministru—Cernăuți, av. V. Prelipceanu, fost ministru—Fălticeni, d-na Tița Pavelescu, directoarea ziarului „Sentinela”—Focșani, ing. Bleja—Bacău, dr. H. Vasiliu, directorul ziarului „Chemarea”—Botoșani, dr. I. Rugină, av. Romeo Drăghici, mare proprietar—Iași, av. Cudelcă—Câmpulung-Bucovina, av. Virgil Rusu—Vaslui, N. N. Gane, fost primar al Iașului, av. Pralea—Piatra-Neamț, N. Ionescu—Piatra-Neamț, studenți N. Cazacu și Văzduțeanu—Cernăuți, av. Marta—Huși, av. Cocută—Roman, Caton Movilă—Constanța, Avramescu—Timișoara, av. Zaharia Andronic—Tecuci, av. M. Manea—Roman, Anton Constantin, mare proprietar—Fălcu, av. Stoica—Bârlad, V. Ionescu—Piatra-Neamț, pr. Filip—Dorohoi, Gh. Chițigoii—Tg. Ocna, pr. I. Crăciun și V. Buscu—Bacău, Șerban, proprietar—Galați, Rudolf Suțu, președintele

Sindicatului Ziaristilor Profesioniști—Iași, dr. V. Romano, dr. N. Lazăr, N. Urdea—Timișoara, Gr. V. Coban—Soroca, av. Cădere, și mulți alții. Prin prezența lor masivă ei au dat sărbătoririi dela Iași toată întinderea și prestigiul ce i se cuvenea.

Din partea celor ce n'au putut participa la această mare sărbătoare, s'au primit numeroase telegrame și scrisori. Toate poartă aceiași simțire ideală, mărturisind frățietatea din rândurile „Cetății Moldovei“. Iată câteva din scrisori :

Iași, 22 Iunie 1942

Domnule Director,

Am onoare a vă mulțumi pentru invitația cu care ați binevoit a mă onora, regretând din suflet că nu pot participa la prieteneasca reuniune a revistei „Cetatea Moldovei“ de sub conducerea personală a dvs., deoarece în ziua de 28 Iunie a. c., sunt absent din garnizoană, din cauza serviciului.

Comandant secund al C. IV A.

ss) General de Divizie

Schwab Hugo

Fălticeni, 21 Iunie 1942

Mult stimată Domnule Cuza,

Vă rog să mă credeți, sunt dezolat că nu voi putea fi, în ziua de 28 Iunie, la Iași, conform invitației dvs.

Exact în acea zi avem, în Fălticeni, serbarea centenarului înființării Școlii Domnești, a cărui absolvent sunt și eu, și am făgăduit încă de mai înainte, directorului actual al școlii, să fiu și eu față, și să deschid cu o cuvântare, această frumoasă serbare.

Vedeți, dar, că am un motiv destul de puternic, să nu pot lipsi din localitate, și vă rog mult să mă iertați. Regret că nu voi avea ocazia să fac vizită ilustrului Dv. părinte, căruia vă rog să-i transmiteți cele mai sincere salutări și urările mele de de viață sănătoasă cât mai îndelungată.

Primiți vă rog, prea stimată Domnule Cuza, salutările mele cele mai dinstinse.

ss) Artur Gorovei

București, 20 Iunie 1942

Mult stimate Domnule Profesor Cuza,

Cu nespuse bucurie am primit invitația de a participa la aniversarea unui an de apariție a revistei „Cetatea Moldovei“, subț onorată și distinsă dvs. conducere. Noi Moldovenii de loc în deosebi, și toate sufletele curate românești din întreaga țară, sorbim cu lăcomie prospețimea frumoaselor pagini ale „Cetății Moldovei“, care ține aprinsă fiacără vie a ideii naționaliste și creștine pure, fără de influențe străine. Cu cel mai generos avânt tineresc, ați trasat un drum bine definit în diversitatea genurilor literare, care preocupă revista, plămădită și susținută cu suflet moldovenesc.

Cu cel mai adânc respect îmi permit să vă felicit pentru revistă, știind câtă trudă se mistue și câte sacrificii consumă o asemenea publicație în vremurile de față.

Voi regreta toată viața mea că împrejurări protivnice, nu-mi dau răgaz de a lua personal parte la această sărbătoare a familiei noastre.

Pe această cale îmi permit să vă trimit și manuscrisul unui articol pentru a fi publicat, dacă se va găsi potrivit.

Încă odată vă rog să binevoiți a crede în sincera admirație și marea prețuire a „Cetății Moldovei“ și a distinsului său director, căruia îi urez din toată inima: Izbândă!

ss) Dima Gavrilu

Roman, 18 Iunie 1942

Mult stimate Domnule Profesor,

Cu cele mai profunde și mai sincere sentimente vă mulțumesc pentru dezinteresata dvs. grijă ce ați avut-o față de mine invitându-mă la întâlnirea colaboratorilor și prietenilor revistei „Cetatea Moldovei“, cu ocazia împlinirii unui an — de când publicația a trecut sub conducerea dvs.

Îmi pare nespuse de rău și vă rog să credeți, stimate domnule profesor, că nu pot să fiu în mijlocul dvs. Socotiți-mă totuși, dacă binevoiți: prezent, — iar eu de aici, din Roman, cu regretul în suflet, mă voi gândi Duminică 28 Iunie crt. la dvs., la venerabilul A. C. Cuza și la regretatul Octavian Goga.

Urându-vă ani mulți și luminați în lupta pe care o duceți

pentru românism, atât dvs. cât și colaboratorilor revistei „Cetatea Moldovei“, arătați vă rog tuturor din juru-vă respectuosul și caldul meu salut.

Cu aceeași prețuire, rămân al dvs.,

ss) M. Florens

Tg. Jiu—Iagăr

Dragă George,

Suntem aici izolați pe un podiș înconjurat de munți înalți și așteptăm cu răbdare ceasul cel bun. Salutări la toți prietenii noștri și petrecere bună de 28 Iunie.

Cu toată dragostea,

ss) G. Pascu

De undeva de pe linia frontului s'au mai primit și aceste rânduri:

Domnule Profesor,

De pe front, din cel mai înaintat sector al armatelor noastre invincibile, am luat cunoștință că la 28 Iunie ați fixat adunarea tuturor colaboratorilor revistei „Cetatea Moldovei“, printre care am cinstea să mă număr și eu.

Vă rog să mă considerați prezent scriind poate în acea zi, cu arma, o pagină pentru „Cetatea Moldovei“.

Urez prosperitate revistei noastre și dvs. izbândă până la capăt.

Să trăiți, să trăiască „Cetatea Moldovei“ și colaboratorii ei.

ss) Prof. Aurel H. Golimas

Sublocot. rez. din Cavalerie

Fălticeni, 22 Iunie 1942

Mult stimate Domnule Profesor,

Vă mulțumesc din toată inima pentru distinsa onoare ce-mi faceți, numărându-mă printre invitații zilei de 28 Iunie, dar din motive independente de voința mea, nu pot veni.

Vă rog totuși să credeți că voi participa cu tot sufletul la înalta solemnitate.

Primiți vă rog asigurarea celor mai sincere sentimente.

ss) Tana Mugurel

Telegramele primite de d. prof. Gh. A. Cuza păstrează aceleași accente calde :

„Neputând veni vă rog a primi expresiunea sentimentelor mele cele mai distinse“.

Ing. Popescu-Dolj—București

„Motive independente de voința mea mă împiedică de a veni la comemorarea lui Octavian Goga. Imi permiteți ca alături de dvs. și de părintele naționalismului românesc A. C. Cuza să-mi plec genunchii ca omagii pentru memoria luptătorului Goga“.

Arhitect Mucitescu—Tunari

„Rog contați pe sprijinul unui vechiu prieten pentru frumoasa dvs. revistă „Cetatea Moldovei“.

Dr. Ion Teicu, fost prefect-publicist—Oravița

„Impiedecat în ultimul moment să viu, sunt totuși cu sufletul acolo. Cu urări de viață lungă pentru dvs. Propășire „Cetății Moldovei“.

ss) Av. Gionea—Brașov

„Urez prosperitate „Cetății Moldovei“. Fiind mobilizat nu pot veni“.

ss) Dr. Soreanu—Slatina

„Rog scuză absența mea. Consideră-mă prezent cu aceiași afecțiune, încredere și îmbrățișări“.

ss) Em. Protopopescu-Pachi—București

„Salutând reuniunea prietenilor „Cetății Moldovei“, vă rog să primiți încredințarea sentimentelor mele de devotament și aleasă prețuire“.

ss) Grigore Urziceanu—Bacău

„Impotriva voinței mele neputând participa, rog fiți încredințat de statornicia sentimentelor mele“.

ss) Av. Dan Antonescu—Buzău

„Participare împiedicată puternice motive, rămân sufle-

tește între zidurile luminoase ale „Cetății Moldovei“. Intreaga admirație pentru prețioasele realizări. Omagii respectuoase venerabilului iluminat A. C. Cuza“.

ss) Aurel Stino—Fălticeni

„Gândul, sufletul și inima mea sunt alături de zbuciumul nostru lăuntric și de lupta ce o duceți prin slova tipărită, prin grai, prin fapta neînfricată naționalistă. Insușirile mari ale Moldovei sunt în ființa noastră, și toate comorile ei, și cerul, și codrii și izvoarele, și restrîștile, și zilele de mărire, și letopiseșele, și simțirea așa cum numai moldovenii o au, vă simt viața și truda literaturii ce o dați neamului românesc. Copil al Leșilor, statornic al acestui târg al tuturor amintirilor, dela cele voevodale până la scriitorii din bojdeuca din Țicău sau din casa lui Kogălniceanu, sunteți acolo un glas de zbucium, un luptător al gândirii naționaliste, un îndrumător al literaturii românești prin „Cetea Moldovei“, cronicar și boer credincios înfipt în pământul Moldovei. Un crainic, un păzitor de datină și credință strămoșească, o lumină puternică de talent jertfitor totdeauna pentru scumpa Moldovă. La sărbătorirea prin care ați proslăvit eterna cetate a Moldovei începând cu Miron Costin până la Octavian Goga. Ce poate inima mea curată să vă aducă decât umilul ei prinț de închinăciune ce nu poate fi cuprinsă în vorbe pentru jertfa ce o aduceți pentru Moldova. Jertfă moștenită dela părintele naționalismului român, tatăl dvs., A. C. Cuza. Dumnezeu să vă dea zile lungi și bune ca să culegeți toată holda înfăptuirilor sângerânde din fapta voastră care o revărsați din prisos pentru fericirea neamului românesc“.

ss) Const. Cehan Racoviță—Cernăuți

„Cu ocazia primei întruniri ai scriitorilor din Moldova întregită, Societatea scriitorilor din Basarabia aduce salutul ei de luptă și izbândă pentru îndeplinirea aceluiași ideal de afirmare românească și închegare frățească între toți condeerii din Moldova cea mare“.

ss) N. Dunăreanu, Colonel Dobjanschi,
Iorgu Tudor, Pr. G. Portasă, Elena
Malai, Sabin Velican—Chișinău

„Din îndepărtata cetate a Argeșului, prietenii, admiratorii și abonații „Cetății Moldovei“ transmit directorului revistei prof.

Gh. Cuza asigurarea solidarității ideologice cu prilejul comemorării poetului Goga în Iași, iar patriarhului naționalist A. C. Cuza, urări de izbândă românească“.

ss) Profesor Mihail Ilovici—Curtea de Argeș

„Din cauze independente de voința noastră fiind reținuți în București participăm cu tot sufletul alături de dvs.“.

ss) Armand și Mircea Vrânceanu—București

„Cu ocazia comemorării și aniversării suntem alături de dvs. cu sufletul și credința nestrămutată“.

ss) Gălcă, Bujeniță și Oțeleanu—București

„Din cauză de boală nu pot răspunde invitației. Sunt alături de dvs. în tot ce veți hotări“.

ss) Nicolai Dicescu—Râmnicu-Sărat

„Sunt prezent cu toată inima la înălțătoarea sărbătoare“.

ss) Nichita—Agigea-Constanța

„Pios omagiu memoriei marelui om de stat și poet Goga. Trăiască luptătorul premergător al românizării d. A. C. Cuza. Trăiască „Cetatea Moldovei“ și creatorul ei de slovă, gândire și poezie d. Gh. Cuza“.

ss) Dragomir Petrescu, Directorul Revistei „Buceagul“—Bolgrad

Nici presa nu a rămas indiferentă la marea manifestație ieșană. Cotidianele din Iași și din București i-au închinat largi reportagii.

Ziarul „Moldova“ din Iași cu data de 29 Iunie, întâmpină solemnitatea cu un călduros articol: „Cinstirea scriitorilor moldoveni“.

„Astăzi, Iașul rămas credincios încă strămoșeștelor tradiții, Iașul cu sufletul neîntinat de arginții vânzătorilor, Iașul ce a pățimit și sângerat pentru sfânta cauză a românismului, dar nu s'a abătut o singură clipă din drumul biruințelor prezente și a crezut nezdruncinat în ceasul tuturor dreptăților, își primește oaspeții veniți la pioasa solemnitate de cinstire a dăltuitorilor de gând și slovă moldovenească.

„Așa precum în depărtate vremi, tot Iașul a fost acela ce

a promovat cel dintâi pe gânditorii de mai târziu ai neamului românesc și astăzi tot lui îi revine sarcina să aducă pios omagiu de recunoștință la mormintele ce închid pe acei care prin scrisul ori verbul lor înaripat au ținut treze conștiințele și nestinsă flacăra naționalismului.

„Meritul inițiativei acestei solemnități revine desigur conducerii revistei „Cetatea Moldovei“ căreia d. prof. Gh. Cuza s'a străduit să-i deie trebuitorul suflu de viață nouă pentru menținerea neștirbită a faimei Iașului ca oraș al culturii, reușind s'o impună atenției cititorilor din întreaga țară, ca îndreptar al ceasurilor de astăzi.

„De aceea se cuvine să răspundem cu entuziasm chemării făcute și odată cu urările de bună venire adresate făuritorilor de versuri și proză adunați poate pentru întâia dată de prin ținuturile realipite în orașul năzuințelor și înfăptuirilor de totdeauna, să dovedim prin prezența noastră că Iașul n'a uitat și păstrează aceiași vie prețuire scriitorilor moldoveni, ziditorilor de grai și simțire cu adevărat românească“.

Deasemeni la câteva zile după manifestație, același ziar „Moldova“ (9 Iulie 1942), publică articolul „Infrățire culturală“ semnat de vechiul și cunoscutul publicist, d. Victor Munteanu din care reținem următorul pasaj :

„Revista „Cetatea Moldovei“ a reușit să strângă în juru-i, nu numai minți luminate, dar și suflete curate de buni români care să răspundă în totul chemării ceasului ce-l trăim și unui frumos program de activitate intelectuală și națională.

„D-l prof. Gh. Cuza, directorul distinsei reviste „Cetatea Moldovei“, a reușit să atragă în ziua de 28 Iunie la chemarea sa, reprezentanți distinși din toate meleagurile provinciilor românești, iar această participare de suflete s'a transformat într'o adevărată sărbătoare înălțătoare, într'o manifestație românească care prinde așa de frumos în Iașul nostru cultural, în vechea cetate a Moldovei, încărcată de gloria tecutului ei istoric“.

+ * +

Colaboratorii și prietenii revistei noastre s'au strâns mai întâi la locuința d-lui prof. A. C. Cuza pentru a aduce omagiul lor aceluia care a strălucit ca doctrinar al naționalismului nostru, — ca poet, ca gânditor de o rară clar-viziune în ceea ce pri-

vește problemele sociale, economice și politice, înfățișat ca luptător neînfricat și adesea singur pentru izbânda cauzei românești.

La ora 10 dimineața la locuința din str. Codrescu, d. prof. A. C. Cuza a primit distinșii oaspeți, prieteni și colaboratori ai revistei „Cetatea Moldovei” veniți din cele patru unghiuri ale țării, interesându-se îndeaproape de stările sociale, agricole și culturale de pretutindeni. L-am regăsit pe A. C. Cuza, neclintit, acelaș, omul gândurilor sale, al idealurilor sale românești contopite în lozinca : „O singură reformă socială : Omul ; o singură călăuză : Crist”.

Mai vesel ca oricând, jovial, d. prof. A. C. Cuza, impresionat de atâta dragoste și cinstire, desmințea parcă propria sa afirmație că „adevărul adeseori nu are prieteni, dar nici alți dușmani decât minciuna”.

Impresionantă a fost întâlnirea cu prietenii și colaboratorii din Basarabia eliberată de cotropirea bolșevică. Tuturora profesorul le-a adresat cuvântul său blând și luminos ca un apus de soare. D-l A. C. Cuza a ținut și cu această ocazie să facă elogiu Moldovei, acest ogor fecund al spiritualității românești, fixând Iașul în binemeritatele lui sfere de înaltă ținută românească și aducând un prinos de recunoștință pentru cei care nu din interese meschine ci din convingere sunt și rămân ieșeni...

Casa patriarhului naționalismului devenise neincăpătoare pentru marele număr de prieteni veniți să-l vadă, să-i arăte devotamentul lor.

Pe peretele din dreapta biroului străjuește figura de apostol a marelui cărturar Neculai Iorga. Privirea lui parcă îndemna pe fiecare din noi să ne aducem aminte, dacă nu de altceva, cel puțin de gândurile pe care el le-a scris undeva și care glăsuiesc :

„Trupul societății e statul, sau ceia ce-l poate înlocui, hrana și-o ia din rodul muncii naționale, mâna ei de apărare e oastea, inima ei e învățământul ; există deci și o inimă, o minte a tuturor.

„Cine o cercetează nu trebuie să se oprească la cărți. Aceasta ar fi o istorie literară, în cel mai îngust și mai neîndesulător înțeles al cuvântului. Cartea pornește dintr'un suflet,—

singură ea, sau împreună cu alte cărți, cu alte fapte sociale, — și acest suflet trebuie cercetat și înțeles“.

Desigur că Neculai Iorga nu s'a gândit atunci când a scris aceste rânduri la cele ce au fost să fie, precum nici la sufletul prietenilor și colaboratorilor „Cetății Moldovei“ care au înțeles ca odată cu prăznuirea atâtor înaintași întru slovă și simțire moldovenească să-l amintească și pe el, pe marele cărturar al neamului ce poate singur a fost dela Miron Costin încoace...

Către sfârșitul vizitei, vigurosul octogenar d. prof. A. C. Cuza dela care a purces mișcarea naționalistă în țara noastră, a rostit câteva cuvinte de adâncă mulțumire pentru vizita ce i se face, cu atât mai mult cu cât se dovedește că prin marele număr al participanților, atâtea gândiri se unesc în jurul revistei „Cetatea Moldovei“. Și dorința mea — continuă d. prof. A. C. Cuza — este ca această revistă sub directorul ei să rămână a Iașului și numai în Iași. Păstrați acest oraș care este Iașul, pentru noi și pentru mișcarea noastră naționalistă. Aceasta este singura recunoștință ce i-o putem da, de a rămâne prin scrisul nostru, prin fapta noastră și prin ființa noastră, ieșeni și numai ieșeni. În ceea ce mă privește, nu voi uita niciodată acest mare moment de solidaritate românească și mulțumindu-vă pentru vizita ce ați binevoit a mi-o face, sunt convins că spiritul Dvs. pus în slova scrisă a acestei reviste, va desăvârși înfăptuirea unei Româniî noi, în cadrul unei Europe noi, prin izbânda nației românești“.

Participanții au aplaudat îndelung cuvintele rostite de patriarhul naționalismului și rând pe rând au ținut să ureze d-lui prof. A. C. Cuza viață lungă pentru a-și putea vedea înfăptuită și desăvârșită munca sa de o viață întreagă.

La părăsirea locuinței profesorului mult iubit, asistența s'a fotografiat, pornind apoi spre catedrala mitropolitană pentru a participa la slujba de pomenire a celor ce au fost înaintași ai slovei și simțirii românești, dela Miron Costin și până în zilele noastre.

Parastasul în Catedrala Sfintei Mitropolii a Moldovei a avut loc la orele 11 jumătate dimineța când pe lângă cei prezenți la locuința d-lui prof. A. C. Cuza au mai participat d-nii col. Adam prefectul județului Iași, general C. Ionescu primarul Municipiului, prof. M. David rectorul Universității Mihăilene,

dr. C. Dăniță directorul general al Casei Asigurărilor Sociale din București, Const. Tăutu ajutor de primar al Municipiului Iași, inginer consilier silvic M. T. Florescu, dr. N. Teodorescu, G. Iamandi, directorul postului de radio al Moldovei, av. Alfons Herovanu, av. Eug. Marinescu, prof. Emil Diaconescu, poetul cpt. Corneliu Dabija, George Lesnea, consilier magistrat Misi-hănescu, magistrat Sava Mărgineanu, magistrat N. Bosie, magistrat Radu Suțu, dr. Frandin, avocat Dem. Suțu, av. I. Dimitriu, av. Gh. Stati directorul ziarului „Prutul“, av. Em. Ceicovschi, A. Leon, prof. Obreja, Adrian Pascu directorul ziarului „Moldova“ precum și un mare număr de medici, avocați, profesori, reprezentanți ai armatei și un foarte numeros public, ce au făcut neîncăpătoare Catedrala Sfintei Mitropolii. Slujba religioasă a fost oficiată de însuși I. P. S. S. Mitropolitul Irineu al Moldovei și Sucevei înconjurat de tot soborul Sfintei Mitropolii a Moldovei. Răspunsurile au fost date de corul mitropolitan.

Intr'o profundă tăcere și adâncă reculegere, oficiul pomemirii și-a desfășurat aripile spre ceruri. Pomelnicul citit de însuși I. P. S. Mitropolit Irineu, suna înfiorat prin umbra bolșilor.

„Grigore Ureche, Miron și Niculai Costin, Niculai Milescu, Dosoftei Mitropolit, Ion Niculce, Varlaam Mitropolitul, Petre Movilă, Dimitrie Cantemir, Constantin Stamati, Gheorghe Asachi, Mihail Kogălniceanu, Bogdan Petriceicu-Hajdeu, Alecu Russo, Veniamin Costachi Mitropolitul, Vasile Alecsandri, Costachi Negruzzi, Gheorghe Sion, Simion Bărnuțiu, Mihail Eminescu, Ion Creangă, Costache Negri, Vasile Adamachi, Nicolae Gane, Alexandru Holban, Vasile Conta, Vasile Pârvan, Barbu Delavrancea, Alexandru Vlăhuță, Vasile Bogrea, Ștefan Petrovici, Neculae Paulescu, Ion Cătuneanu, Dimitrie Moruzi, Alexei Mateevici, Simion Murafa, Neculai I. Beldiceanu, Dumitru Anghel, Neculai Iorga, G. Topârceanu, Octavian Goga, Alexandru Pogonat și Maria G. Cuza“.

În momentul în care soborul preoților le cânta veșnica pomemire, dangătul clopotelor Sfintei Mitropolii vestea cetății Iașului sfârșitul închinării către Domnul, pentru marii înaintași cei mai mulți din ei născuți și astrucați în sfântul pământ moldovenesc.

După sfânta slujbă I. P. S. S. Mitropolitul Irineu al Mol-

dovei și Sucevei a rostit în fața porților Impărătești, următoarea vibrantă cuvântare :

„Moldova lui Ștefan cel Mare a fost leagănul scrisului românesc. Aci s'a plămădit Istoria neamului românesc cu cronicarii Miron Costin și Niculce, s'a continuat cu Polihistori Milescu și Dimitrie Cantemir și a atins culmile înfloririi cu Alexandru Xenopol și Neculai Iorga. Aci a răsunit întâiași dată versul românesc, în Psaltirea cărturarului Mitropolit Dosoftei, pentru a-și atinge apogeul cu nemuritorul Eminescu. Aci și-a făcut începutul și a luat avânt cărturăria bisericească cu vrednicii mitropoliți Varlaam și Dosoftei, cu Paisie Velicicovschi, smeritul monah dela mănăstirea Neamțu și cu ucenicul său mitropolitul Veniamin Costachi. Aci în Iași, literatura populară prin diaconul Ion Creangă, filosofia prin Maiorescu și Conta și științele fizico-naturale prin Petre Poni, Cobălcescu și alții, au înscris pagini nepieritoare în analele acestor ramuri de activitate intelectuală românească.

„Rol covârșitor în dezvoltarea și propășirea mișcării intelectuale și dătătoare de ton în literatură, a avut „Junimea“, care grupase în jurul său pe toți fruntașii intelectualității moldovene. Junimea care a lansat pe Creangă și pe Eminescu și din care mai supraviețuesc astăzi numai doi corifei: Patriarhul naționalismului român, d. profesor A. C. Cuza, care este aci de față și d. Constantin Meisner care trăește retras în București.

„O fericită continuare a „Junimii“ reprezintă astăzi revista „Cetatea Moldovei“ condusă de un an de d. profesor Gh. Cuza și de valoroșii ei colaboratori.

„Astăzi, d. profesor Gheorghe Cuza a poftit la Iași pe toți cinstitorii scrisului moldovenesc, de pe întreg cuprinsul țării, să se adune laolaltă spre a comemora pe ostenitorii și făuritorii scrisului moldovenesc trecuți la veșnicie și împreună cu ei și pe poetul „pătimirii noastre“ pe marele naționalist, luptător neînfricat alături de titanul A. C. Cuza, pe Octavian Goga.

„Neștearsă fie-le pomenirea!“

D-l prof. Gh. Cuza directorul revistei noastre a încheiat solemnitatea dela Mitropolie, cu următoarea cuvântare :

„Colaboratorii și prietenii „Cetății Moldovei“ au ținut să aducă prinosul recunoștinții lor scrisului moldovenesc din toate timpurile. La o săptămână după aniversarea începerii cruciadei

împotriva bolșevismului, comemorarea de acuma e menită să amintească că numai faptele sunt ale omului dar că duhul ce le însuflă este al lui Dumnezeu; că unele lipsite de cellalt, se risipesc, nemernice, asemenea păpădiilor în furtună.

„Ca naționaliști și creștini, am vrut ca, în preajma biruinții dreptății românești, să îngenunchem la altarul datinei sfinte și în fața glorioaselor umbre ale cugetului nostru,—amândouă dătătoare de virtuți fără prihană.

„Nicăieri mai mult ca la noi, nu s'au împletit năzuințele de viitor cu aducerile aminte venite de dincolo de veac. Dintre toate, datina legată de credința străbună e cea mai puternică fiind și cea mai îndepărtată, fiind mai veche chiar decât conștiința și slatornicirea hotarelor naționale.

„Adevărul e că țara s'a zămislit în țintirime. Acolo, după vechiul obicei schito-dacic, se întruneau strămoșii întru prăznuirea înaintașilor. În preajma mormintelor și-au țărduit ei hălăduirile. Pentru apărarea lor împotriva pângăritorilor și-au varsat ei sângele. Necropolele preistoriei au fost sâmburele neamului după cum glasul toacei i-a fost prima buciurare.

„Prăznuirea de astăzi nu e decât o sfioasă împlinire a datinei de demult, ea îndreptându-se către cei mai străluciți purtători de făclii ai geniului moldovenesc.

„Dar, se va spune,—Octavian Goga nu e moldovean. Ca și noi însă, el — provincialul din Ardeal, — a stăruit și a jertfit pentru unitatea cugetului românesc de pretutindeni. În Goga slăvim nu înaintașul dar pe înțeleptul purtător de slovă și pe tovarășul scump din lupta pentru desrobirea națională. Slăvim pe bardul pătimirii românești care, din cântecul său, a cioplit piatra de temelie a idealurilor de astăzi. Slăvim pe acela care a ținut mai degrabă să moară decât să se abată dela jurământul depus acum șapte ani în fața aceluiași altar la care îl prăznuim. Goga a fost și rămâne pentru noi ritmul eroic al năzuințelor băștinașe din cuprinsul etnicității noastre.

„Cum însă românismul nu se afirmă numai spațial dar și în timp, adâncindu-se în noaptea veacurilor, am înțeles să îmbrățișăm în aceeași comemorare pe cei mai îndepărtați făurari de slovă și grai moldovenesc. În opera lor, stă doar izvorul vrednicilor noastre dârze și arcanul mândrelor însușiri naționale. Scrisul lor e martorul vitejiilor seculare și dătătorul de duh al

virtuții războinice care farmă colo, departe spre Răsărit, țasta năpârcei iudeo-comuniste.

„*Scriptura*, — precum ne spune Miron Costin, — *depărtate lucruri de ochii noștri ne învață; cu acele trecute vremi să pricepem cele viitoare*“. Infiorați, ne plecăm peste fantoma adâncă a scrisului cronicarilor, să ne deslușim chipul în mistica ei undă. Dela cel mai vechi dintre ei aflăm că „*noi dela Râm ne tragem*“. Dela cel mai strălucit știm că „*prin cetitul cărților cunoaștem pre ziditorul nostru Dumnezeu; cu cetitul laudă îi facem pentru toate a lui către noi bunătăți; cu cetitul pentru greșelile noastre milostiv îl aflăm*“. Iar mitropolitul cărturar Dosoftei ne învață să ne ferim de Jidov, care, după a sa părere; e prea bătrân pentru a încăpea în cristelnița botezului.

„Conștiința națională, dragostea pentru bucoavele sfinte și lupta împotriva veneticului pripășit la noi, — iată cele ce se desprind cu atâta luminoasă pătrundere din scrisul vechilor mânuitori de slovă.

„Dela dânsii până la scriitorii naționaliști ai României moderne, — Hașdău, Eminescu, Conta, Creangă, Xenopol, Goga, — făgașul a rămas neclintit. Căci tot de dânsul ne învrednicim să călcăm și noi care n'am păstrat din nemurirea lor decât dragostea de glie.

„Suntem la acest din urmă popas' al devenirilor moldovenești ca cea din urmă verigă a unui lanț al cărui început nu-l mai putem afla după cum nu-i cunoaștem nici capătul. Dar ce nemăsurate puteri și ce negrăită mângâiere ne dă conștiința de a nu trăi ca niște netrebnice viețuitoare; de a ști că munca noastră vine de undeva și merge către un scop!...

„Solemnitatea de astăzi este nu numai o pioasă reculegere. Ea cuprinde și restul nostru scriitoresc. Prea suntem uitați și oropsiți de soartă ca să ne mai dăm și noi uitării! Să ne deprindem copiii să-și prețuiască trecutul; să-i învețe duhul; să-i pătrundă străfundurile. Căci neamul e ca planta. El nu se ridică spre cer dacă nu are rădăcina adânc înfiptă în pământ.

„Cetatea Moldovei“ e fericită să-și fi văzut inițiativa înțeleasă și îmbrățișată. Colaboratorii și numeroșii ei prieteni de pretutindeni, prin participarea lor entuziastă, dovedesc nevoia sufletească a acestei prăznuiri. La rândul nostru am putut face dovada că titulatura revistei nu e o firmă oareșicare ci enun-

țarea unui întreg program a cărui lozincă este, — *prin trecut, spre viitorul izbândeii naționale!*

„Așa să ne ajute Dumnezeu“!

Cucernica prăznuire dela Mitropolie a fost difuzată de postul de Radio Moldova, de subț inimoasa conducere a d-lui G. Iamandi care și-a dat și de astă dată neprecupețitul său concurs.

Ieșind din Catedrală, asistența în frunte cu I. P. S. S. Mitropolitul Moldovei și Sucevei și d-nii prof. A. C. Cuza, ing. Gigurtu, prof. Gh. Cuza, prof. C. Tomescu, prof. I. Coroi și ceilalți fruntași ai intelectualității moldovenești, s'au fotografiat în fața sfântului lăcaș de închinăciune.

Colaboratorii și prietenii revistei noastre s'au îndreptat în corpore spre Biserica Trei Ierarhi, la mormântul lui Dimitrie Cantemir și la monumentul din apropiere al lui Gheorghe Asachi așezat în fața școlii primare cu acelaș nume din str. Ștefan cel Mare. A urmat un scurt popas în piața Teatrului, la statuia lui Vasile Alecsandri și a lui Miron Costin.

Apoi, în autobuzele puse la dispoziție de Uzina Electrică și Șc. Normală „V. Lupu“, precum și în numeroase mașini particulare, întreaga asistență a pornit spre cimitirul „Eternitatea“.

La mormântul proaspăt al celei ce a fost Maria prof. Gh. Cuza, pe lespede de piatră s'a depus o splendidă jerbă de flori, iar preoții Const. Nonea și Gh. Niculea au oficiat o scurtă slujbă religioasă. Cu acest prilej s'a sfințit și piatra funerară așezată pe mormânt și pe care sunt dăltuite versurile Mariei Delacozia :

Când, fulg topit, la finele de iarnă,
Voi trece de lumeștile hotare,
Veni-va oare liniștea cea mare
Uitarea peste lacrimi s'o aștearnă ?

Fiindcă port un vis fără 'mplinire
Legat de-al răsvrătrilor păcat,
Ca frunza 'n vânturi poate 'mi va fi dat
Iluzia-mi să-și afle ispășire...

Căci nu vreau să mă uiți! și eu voi cere
La tronul lui Isus, în alte sfere,
La capătul Tărâii Sale reci,

Să nu mă ducă 'n lumile stinghere,
 Ci până la suprema înviere
 Să fiu de tine-aproape 'n veci de veci!

În numele bisericii, Sf. Sa preot C. Nonea referent cultural al Mitropoliei Moldovei, a rostit o scurtă cuvântare, evidențiind calitățile de poetă ale celei ce a fost Maria prof. Gh. Cuza, bine cunoscută sub pseudonimul Maria Delacozia. Apoi Sfinția Sa a preamărit prăznuirea pe care purtătorii de condei de astăzi o fac întru pomenirea genialilor înaintași ai slovei și simțirii românești și moldovenești în special. Pr. C. Nonea a încheiat, rugând Cerul să primească închinăciunea pentru odihna sufletelor lor.

Pioșii pelerini, în frunte cu d. prof. A. C. Cuza, Gh. Cuza, prof. C. Tomescu și alții, au trecut apoi la mormântul poetului erou Alexandru Pogonat, și el colaborator al revistei noastre unde s'a depus deasemenea o jerbă de flori, iar preoții au oficiat o slujbă religioasă. De aici, au fost cercetate mormintele lui Vasile Conta, Gh. Topirceanu, M. Kogălniceanu, Dimitrie Moruzi, Ion Creangă, Neculai Gane, D. Anghel, N. Beldiceanu, prof. Corneliu Șumuleanu, general Tarnovschi, Barbu Delavrancea, Vasile Adamachi, colonel Manolescu Mladian și al tuturor scriitorilor moldoveni ce-și dorm somnul de veșnică odihnă în cimitirul „Eternitatea” din Iași, oficiindu-se la fiecare câte o scurtă slujbă religioasă.

Aproape de orele 14 pelerinajul dela cimitir a luat sfârșit, iar colaboratorii și prietenii revistei noastre s'au întâlnit la o masă comună, în grădina restaurantului Vidrașcu dela Copou. Au participat la această reuniune intimă peste 100 de persoane în frunte cu I. P. S. S. Mitropolitul Irineu al Moldovei și Sucevei, inginer Ion Gîgurtu, prof. Gh. A. Cuza directorul revistei, prof. univ. C. Tomescu, prof. univ. I. Coroi, prof. univ. Drăgănescu și numeroși prieteni și colaboratori din Iași și întreg cuprinsul țării care au venit să sărbătorească totodată un an de când conducerea „Cetății Moldovei” a fost preluată de d. prof. Gh. A. Cuza.

Rugăciunea mesei a fost rostită de d. prof. univ. C. Tomescu, ascultată de participanți în picioare.

Intr'un decor rustic o orchestră de lăutari a trimis tot timpul spre cina duhului neaș românesc, acordurile romanțelor

cu cuvinte de A. C. Cuza. Din când în când un grup de tineri entuziaști aflați în aripa dreaptă intonau marșuri și cântece, patriotice, menținând tot timpul un avânt și o bună dispoziție.

D-l prof. Gh. Cuza directorul revistei „Cetatea Moldovei“, ascultat cu o mare atenție, aduce mulțumiri tuturor celor cari au răspuns chemării sale, venind la această solemnitate.

„Pentru noi, a spus d. prof. Gh. Cuza, ziua de astăzi este într'adevăr o zi înălțătoare, iar Moldova care a trăit și trăește numai din trecutul ei, are fericirea de a constata prin masiva dvs. participare că prezentul îi asigură aceeași triumfală cale și în viitor“.

Și directorul revistei „Cetatea Moldovei“ continuă: „Acțiunea întreprinsă de gruparea acestei reviste se desfășoară într'adevăr într'un ritm eroic la care a răspuns țara întreagă, cu toată spiritualitatea ei în frunte cu I. P. S. S. Mitropolitul Moldovei și al Sucevei. După Dosoftei, Varlaam și Veniamin Costache, chiriariul Moldovei este el însuși un mare cărturar și pentru pilda ce o dă, prezidând această reuniune, nu pot de cât să-i aduc toate mulțumirile mele.

„Avem deasemeni în mijlocul nostru pe un om de finanțe, el însuși directorul unei mari reviste, „Libertatea“, d. ing. Gurgutu, căruia îi mulțumim de participare. Și iarăși ne arătăm gratitudinea față de reprezentanții de pe meleagurile Transilvaniei și ale provinciilor desrobite Basarabia și Bucovina. Nu numai Moldova întregită, dar Transilvania, Banatul, Muntenia și Oltenia, au venit, prin delegații lor, să comemoreze pe avântatul poet al pătimirii noastre naționale Octavian Goga și pe marii înaintași dăltuitori ai slovei întru simțire românească.

„Reuniunea de astăzi a mai avut drept scop afirmarea năzuinții noastre care tinde să transforme „Cetatea Moldovei“, într'o cetate a duhului românesc de pretutindeni.

„Astăzi revista noastră a ajuns să aibă întinse ramificații pe întreg cuprinsul țării, iar în toamnă vom reuși ca ea să desfășoare o activitate conferențiară în toate provinciile unde își are nenumărați prieteni.

„Ceea ce ne-a putut impresiona astăzi nu a fost numărul mare al participanților ci entuziasmul idealului lor care a transformat această zi într'o adevărată sărbătoare, în imnul rezonanțelor românești pentru izbânda ideii călăuzitoare, — „România a Românilor“.

„Astăzi, mai mult ca oricând, noi sperăm pentru că avem de ce spera.

„Ne îndreptăm gândul către camarazii noștri care sângerează pe frontul antibolșevic. Țara a îmbrăcat uniforma înaltelelor imperative naționale. Ea se apără astăzi, făurindu-și căile vieții. Jertfa de acum va avea desigur, căci nu se poate să nu aibă, dreptul de a-și clădi o stare bună, mai înfloritoare, atât la graniți cât și înlăuntru. După încheștarea de astăzi neamul se va regăsi pe sine, așa cum l-am visat și l-am vrut noi în decursul unei lupte de mai multe decenii. Trăiască veșnicia românească !

I. P. S. S. Mitropolitul Irineu, aduce binecuvântarea Sa Arhiepiscopalească. Apoi în cuvinte simțite închină în sănătatea d-lui prof. Gh. Cuza, directorul revistei „Cetatea Moldovei“ urându-i să facă din această revistă o cetate inexpugnabilă mai inexpugnabilă decât... Singapore și Sevastopol.

D-l ing. *Ion Gigurtu* fost prim ministru, luând cuvântul, arată că se găsește la această reuniune atras de pomenirea ce s'a făcut pentru marele poet ce-și doarme somnul de veșnică odihnă în Ardealul drag, Octavian Goga. D-sa evocă prietenia ce l-a legat de Octavian Goga care era înainte de toate un cunoscător al tuturor marilor noastre probleme naționale. Deși poet, Octavian Goga a văzut cu o claritate nemai întâlnită încă. Deși poet el a văzut greșala ce se face prin acea politică a orașelor contra satelor, cu atât mai mult cu cât orașele se găseau în mâni străine. Octavian Goga a văzut clar și în războiul trecut, după cum dacă ar fi fost să se facă politica lui, nu am fi ajuns în situații atât de grele pentru țara noastră. Totdeauna și în toate timpurile istoria a fost aceea care a dat dreptate lui Octavian Goga. În unirea sa cu d. prof. A. C. Cuza, O. Goga a învins politicianismul din el și alături de patriarhul naționalismului ar fi putut să ducă pe culmi nebănuite rosturile istoriei țării noastre.

„Salut cu bucurie înjghebera dvs. în jurul revistei „Cetatea Moldovei“ cu atât mai mult cu cât știm cu toții că cine iubește familia își iubește provincia și cine își iubește provincia își iubește țara. Dar gândurile dvs. pornesc generoase și clo-cotitoare dela patriarhul naționalismului, d. prof. A. C. Cuza, în sănătatea căruia ridic paharul meu !“, — a încheiat d. ing. Gigurtu.

D-l prof. univ. *C. Tomescu* dela Facultatea de Teologie din Cernăuți, a vorbit în numele Bucovinei evidențind însemnătatea unirii Octavian Goga—A. C. Cuza.

„Intrarea lui Octavian Goga — a spus d. prof. Tomescu— în casa profesorului A. C. Cuza a însemnat nu numai o îmbrățișare, ci pagina nouă care, odată întoarsă, nu se mai poate da înapoi. Dacă moartea lui Octavian Goga însemnează încă o mare lovitură pentru nația românească și ea va fi pomenită și de copiii copiilor noștri, profesorul A. C. Cuza va retrăi în fiecare dintre noi ca un om a cărui suferință morală a fost așa de mare, încât a întrecut suferința trupească a mucenicilor Horia, Cloșca și Crișan. A. C. Cuza rămâne ca un mare regenerator fără revoluție și de aceea în numele Bucovinei închin în sănătatea patriarhului naționalismului d. prof. A. C. Cuza“.

D-l prof. univ. *Gh. Drăgănescu* fost rector al Universității din Cernăuți și fost primar al aceluși municipiu, vorbește de rolul avut în literatură de Octavian Goga și de d. A. C. Cuza. D-sa încheie cu versurile lui Goga ce au rămas în manuscris și care răsună astăzi atât de duios muștrătoare :

„Și cum subț tâmpla mea fierbinte
O lume întreagă îmi reînvie,
Nu câte au fost îmi vin în minte
Ci câte ar fi putut să fie“.

Iar după aceea a luat cuvântul cunoscutul publicist bucu-reștean d. *Toma Vlădescu*. D-sa a arătat că solemnitatea de astăzi a dat prilejul unor mari amintiri. În afară de amintirea marelui Octavian Goga, mai este încă o amintire pentru fiecare dintre cei prezenți care cu ani de zile în urmă erau considerați derbedei pentru că încercau să cheme țara pe fâgașul ideii naționale care astăzi e în curs de înfăptuire. Dela vîgurosul octogenar care este A. C. Cuza a purces mișcarea naționalistă. Aici deci, în Iașul tuturor redeșteptărilor naționale, avem datoria să ne strigăm nădejdea într'o izbândă definitivă.

D-l av. *Comanici* din Brașov vorbește în numele Ardealului și arată rolul pe care-l are astăzi „Cetatea Moldovei“. „Noi Ardelenii așteptăm sosirea revistei Dv. și o citim cu patima cu care citeam odinioară „Sămănătorul“.

Prin „Cetatea Moldovei“ să faci d-le profesor Cuza o cetate a românismului de pretutîndeni !“

D-1 *Sergiu Matei Nica*, tânărul scriitor basarabean, rostește o cuvântare înflăcărată în numele provinciei de curând desrobite, în numele pământului care și astăzi plânge și al frunzelor ce-și cântă tainic durerea, arătând că dacă baionetele românești au făcut în răsărit unirea granițelor, datoria scriitorilor moldoveni este să facă acum unirea sufletească. Mulțumește pentru atenția deosebită ce s'a dat scriitorilor basarabeni și felul în care a fost primit de domnii profesori A. C. Cuza și Gh. Cuza.

D-1 *I. Buzdugan*, fost ministru, mult prețuitul poet basarabean, deapănă câteva amintiri despre Octavian Goga și arată lupta dusă de el pentru întregirea hotarelor României. Inchină pentru d. prof. Gh. Cuza, directorul revistei „Cetatea Moldovei“, căreia îi dorește să ajungă în curând o cetate a României, dela Bug și până la Tisa.

D-1 prof. *Petre Stati* improvizează și citește discursul său în versuri care au fost îndelung aplaudate :

Am râs, ne-am desfătat, apoi
 Am plâns pe stinșii dintre noi...
 Zâmbind cu fiecare floare,
 Visând belșugul din ogoare.
 Și viitorului, la porți,
 Am năzuit din anii morți...
 Precum în depărtări veghiază
 Cetății Iașilor de pază,
 Prin noapte mi de luminiți,—
 Scântei ce 'n suflete trăiți
 Stânge-ți-vă în roiu sublim
 Cetate nouă să zidim...
 O altă lume românească,
 Cetatea Iașilor să crească
 Și până 'n mândrul răsărit
 Să ardă 'nflăcăratu-i mit...
 Lui Cuza tânărul de azi
 Să-i deie Cerul, lung răgaz —
 Călit în încercări amare,
 Cât Cuza vechi, să fie mare.
 Acestei verde tinereți
 Să-i piară stolul de tristeți,
 Cutezător iar să ne suie
 Spre-o zare care astăzi nu e,
 Dar care mâne poate fi,
 De vom lupta, de-om îndrăzni..

D-1 av. *Stefan Soceanu*, în numele Olteniei, arată că vrea românească așteaptă să fie îndeplinită.

D-1 av. *Gh. Urziceanu*—Bacău, spune că în ceea ce privește viitorul, generația d-sale rămâne pe linia trasată de marele A. C. Cuza și încheie ridicând paharul pentru M. S. Regele Mihai I, d. Mareșal I. Antonescu Conducătorul Statului și Neamul Românesc.

D-1 prof. *Gh. Cuza* încheie seria discursurilor. Referindu-se la marea epopee pe care o trăim, d-sa salută înfrățirea armată româno-germană, evidențiind că d. prof. A. C. Cuza este acela care a preconizat apropierea politică de Marele Reich.

În altă ordine de idei, d. prof. Gh. Cuza arată că dacă „Junimea” a fost o societate creatoare de școală, ea n’a fost totuși și creatoare a spiritualității. „Cetatea Moldovei” este o revistă a spiritualității românești și gruparea acestei reviste nu se va țărui și nu va avea un caracter negativ așa cum l-a avut „Junimea”. În adevăr, se întreabă d. prof. Gh. Cuza, unde era „Junimea” când se protesta la 1879 împotriva faimosului art. 7 din vechea Constituție? Ce a făcut „Junimea” față de Eminescu și de Creangă? Noi însă nu vrem să dărâmăm pe nimeni și rostul adunării a fost ca să ne închinăm înaintașilor. Ceea ce este sigur este că noi suntem un început de viață nouă.

Suntem tineri și dacă entuziasmul ne împinge prea departe, apoi aceasta o facem cu cugetul curat, o facem pentru o lozincă care se cere împlinită. Deocamdată, rămânem numai la scrisul nostru, după cum românizarea de acum rămâne cu oamenii săi.

Lozincă noastră nu are nimic comun cu românizarea de astăzi. Ce folos că gândul Mareșalului e generos, când cei chemați să-l realizeze nu-i înțeleg plinătatea!...

În încheiere, d. prof. Gh. Cuza mulțumește I. P. S. S. Mitropolitului Irineu al Moldovei precum și tuturor participanților care au ținut ca prin prezența lor să consfințească marea înfrățire către care se străduiește lumea naționalistă din România.

Manifestația desfășurată la Iași în ziua de Duminică 28 Iunie, a întrecut prin măreția ei multe din manifestațiile culturale din ultimele decenii.

Dar importanța ei nu a stat în desfășurarea formală ci în

adâncimile ei etice. Nimica nu trăiește în vânt și o ctitorie e cu atâta mai puternică, dacă temelile ei sunt adânci. Prăznuirea dela Iași, a trezit glasul trecutului, a evocat marile figuri ale scrisului românesc, reactualizându-le. Astfel s'a împletit truda de ieri cu cea de astăzi, dând un sens superior eforturilor contemporane.

Slova gânditorilor este ca potirul sfintelor daruri dela altarul unui neam. El purifică și dă puteri de viață nouă.

Iată ce a vrut să evidențieze comemorarea pornită la Iași din inițiativa d-lui Gh. A. Cuză, directorul acestei reviste, la un an dela preluarea conducerii ei.

A. M. FRIMU
